

ERKKI SALMENHAARA

*Sonata for violoncello
e pianoforte*

1982

M056
ISMN M-55003-069-5
Modus Musiikki Oy, Finland

ERKKI SALMENHAARA (1941–2002) suoritti sävellyksen diplomitutkinnon Joonas Kokkonen johdolla Sibelius-Akatemiassa 1963, minkä jälkeen hän jatkoi opintojaan György Ligetin johdolla Wienissä. Helsingin yliopistossa hän väitteli filosofian tohtoriksi Ligetin musiikkia koskevalla tutkimuksella 1970. Vuodesta 1975 Salmenhaara on toiminut musiikkitieteen apulaisprofessorina Helsingin yliopistossa. Hän on julkaissut ja toimittanut toistakymmentä teosta musiikin teorian, analyysin ja historian sekä Suomen musiikin historian alalta.

Säveltäjänä Salmenhaara kuului 1960-luvun nuorten avantgardistien ryhmään, joka pyrki tekemään uuden musiikin kansainvälisiä virtauksia tunnetuiksi Suomessa. Varsinkin Ligetin kentäteknikka vaikutti merkittävästi hänen tuotantonsa. Teoksessa *Le Bateau ivre* (1965) hän käytti ensi kerran kenttien aineksena kolmisointuja, ja siitä lähtien Milhaud'ta muistuttava polytonaalisuus ja sittemmin eräänlainen äärimmäisen pelkistetty uustonaalisuus ovat tulleet yhä keskeisemmiksi elementeiksi hänen tyylisäänsä, joka paikoitellen saattaa ulkonaisesti muistuttaa minimalismia, mutta poikkeaa siitä teemaattisen konseptionsa vuoksi jo peruslähtökohdiltaan. Hänen tuotantonsa kuuluu viiden sinfonian ja muiden orkesteriteosten ohella neljä konserttoa, *Requiem profanum*, ooppera *Portugalin nainen*, neljä pianosonaattia, jousikvartetto, kaksi sellosonaattia, viulusonaatti ja muuta kamarimusiikkia, kuorosävellyksiä ja yksinlauluja.

Sonaatti viululle ja pianolle (1982) edustaa Salmenhaaran uustonaalista tyyliä sikäli luonteenomaisesti, että kaikki osat etenevät sävellajeiltaan vapaasti ja päättyvät eri sävellajissa kuin alkavat. Myös muoto etenee prosessiivisesti yhä uusiin teemoihin; vanhoihin ei yleensä palata. Hidas keskiosa tuo mieleen Ravelin sointukielen.

ERKKI SALMENHAARA (1941–2002) got his diploma in composition, having studied under Joonas Kokkonen, from the Sibelius Academy in 1963, before continuing his studies with György Ligeti in Vienna. He was awarded his doctorate for a thesis on the music of Ligeti by the University of Helsinki in 1970. Since 1975 Salmenhaara has been Associate Professor of musicology at the University of Helsinki. He has published and edited a dozen or more works on musical theory, analysis, and history and the history of Finnish music.

As a composer Salmenhaara belonged in the 1960s to the group of young avantgardists trying to make the international currents in new music known in Finland. His work was influenced to a notable degree by the block technique of Ligeti. In *Le Bateau ivre* (1965) he for the first time used triads as the material of blocks. Since then polytonality, evocative of Milhaud, and subsequently a brand of neotonality simplified in the extreme have occupied an increasingly central position in his style, which in places may externally remind of minimalism but differs from that by its very basic thematic concept. His output includes five symphonies and other works for orchestra, four concertos, a *Missa profana*, the opera *The Portuguese Woman*, four piano sonatas, a string quartet, two cello sonatas, a violin sonata and other chamber music, works for choir and solo songs.

The Sonata for violin and piano (1982) is representative of Salmenhaara's neotonal style as far as all the movements advance from one key to another, and never return to the original one. The formal structure, too, is a free process of themes that usually are not recapitulated. The slow middle movements reminds of Ravel's harmonic language.

SONATA

per violino e pianoforte (1982)

I

Erkki Salmenhaara

1 *Allegro* (♩ = 120)

Violino *mp* *cresc.*

Piano *mp* *cresc.*

5 *poco a poco* *poco a poco*

9 *f*

II

1 *Adagio* (♩ = 60)

Violino

Piano

p

7

mf

13

mf

III

Erkki Salmenhaara

1 *Allegro* (♩ = 126)

Violino *mf*

Piano

7

14

21